

PATVIRTINTA

Rietavo Lauryno Ivinskio gimnazijos
direktoriaus 2017 m. spalio 6 d.
įsakymu Nr. V-220

RIETAVO LAURYNŲ IVINSKIO GIMNAZIJS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIS NUOSTATOS

1. Rietavo Lauryno Ivinskio gimnazijoje smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu ir kt. aktualiais dokumentais.

2. Aprašo paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms aplinką.

3. Aprašas remiasi šiomis nuostatomis:

3.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti;

3.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančių apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančių ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

3.4. gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašu pasirašytinai. Mokiniai supažindinami klasių valandėlėse, jų tėvai – klasių susirinkimuose, pedagogai – mokytojų tarybos posėdžiuose, kiti darbuotojai – susirinkimuose.

4. Apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai. Yra šios smurto formos:

4.1.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti **tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos):

4.1.1.1. **Žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

4.1.1.2. **Fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas ir kt.;

4.1.1.3. **Socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

4.1.1.4. **Elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, asmens tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą, pažeminti ir kt.

4.2. **Patyčių dalyviai**:

- 4.2.1. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi;
- 4.2.2. besityčiojantis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;
- 4.2.3. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi bet kuris bendruomenės narys;
- 4.2.4. patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias.
- 4.3. **Prevenција** suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnus. Prevenција yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.
- 4.4. **Prevencijos priemonės**, nukreiptos į visus gimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz.: patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai mokyklai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.
- 4.5. **Intervencija** suprantama kaip mokyklos vadovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą.
5. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:
 - 5.1. mokinių prieš mokinius;
 - 5.2. darbuotojų prieš mokinius;
 - 5.3. mokinių prieš darbuotojus;
 - 5.4. darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;
 - 5.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, darbuotojus.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

6. Smurto ir patyčių prevencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių auklėtojai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.
7. Aprašo įgyvendinimą koordinuoja keturi Vaiko gerovės komisijos nariai: direktoriaus pavaduotojas ugdymui, psichologas, socialinis pedagogas, sveikatos specialistas, kurie:
 - 7.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;
 - 7.2. apibendrina duomenis dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;
 - 7.3. naudodamiesi apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos priemonių planą;
 - 7.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;
 - 7.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl patyčių prevencijos priemonių įgyvendinimo, dėl gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos klausimais;
 - 7.6. individualiai dirba su smurto ir patyčių atvejais, kai vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys arba kai į juos kreipiasi klasės auklėtojas, išnaudojęs numatytas pagalbos priemones.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Socialinis pedagogas surenka duomenis iš klasių auklėtojų dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias, atlieka jų analizę (tirs kartus per mokslo metus), (priedas Nr. 3) bei užpildo registracijos žurnalą (priedas Nr.2).

9. Jeigu patyčios kartojasi, visa komanda aptaria turimą informaciją, svarsto intervencijos priemonių taikymo plano turinį:

9.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, psichologo, socialinio pedagogo konsultacijos ar kt.);

9.2. supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui, koreguoja veiksmų planą;

9.3. organizuoja švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalbą;

9.4. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) arba jei numatytas veiksmų planas teigiamo rezultato neduoda, nepavyksta sustabdyti smurto, patyčių, informuoja gimnazijos direktorių ir kreipiasi į policiją ir VTAT.

10. Klasės auklėtojas gavęs informaciją ar pastebėjęs įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

10.1. išsiaiškina situaciją;

10.2. užpildo pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 3); ją perduoda socialiniam pedagogui;

10.3. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus/ rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

10.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su Vaiko gerovės komisijos nariais ir informuoja apie pokyčius;

10.5. klasės valandėlių metu kreipia dėmesį ir aptaria su vaikais žodines, fizines, socialines, elektronines patyčias (jų atpažinimą, ypatumus ir tinkamą reagavimą) pasirinkta forma; tikslas – aptarti su vaikais priežastis, kodėl vyksta patyčios, padėti mokiniams atskirti faktus susijusius su patyčiomis, drąsinti apie tai kalbėti atvirai, pasakyti suaugusiajam, aptarti galimus sprendimų būdus;

10.6. kiekvieno tėvų susirinkimo metu skiria laiko mikroklimatui klasėje aptarti. Su tėvais aptariamos žodinės, fizinės, socialinės, elektroninės patyčios (jų atpažinimas, ypatumai ir tinkamas reagavimas), konkrečios probleminės situacijos klasėje bei jų sprendimai. Svarbi dalis – tėvų motyvavimas atpažinti ir tinkamai reaguoti į patyčias;

10.7. klasės auklėtojas kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius aprašo įgyvendinimą, apie intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

11. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas suaugęs gimnazijos bendruomenės narys nedelsiant nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus ir:

11.1. informuoja pavaduotoją ugdymui apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus, ne vėliau kaip kitą darbo dieną po įvykio;

11.2. jei informuoja tiesiogiai psichologą, socialinį pedagogą ar sveikatos specialistą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 3).

12. Mokiniai pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, turėtų užpildyti patyčių pranešimo formą (priedas Nr. 3), informuoti komisiją, kuri imasi šiame tvarkos apraše numatytų veiksmų.

13. Direktoriui pasityčiojus iš mokinio, administracijos darbuotojo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, turėtų informuoti gimnazijos tarybos pirmininką, kuris imasi atitinkamų veiksmų.

14. Patyčias patiriantis mokinys ar patyčias stebintis, žinantis apie patyčias, nedelsdamas informuoja (praneša žodžiu, parašo laišką e. dienyne ar pan.) bet kurį gimnazijos darbuotoją, kuriuo pasitiki.

15. Patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie klasėje vykstančias patyčias, nedelsdami informuoja klasės auklėtoją, švietimo pagalbos specialistą ir/ar administracijos atstovus apie mokinio patiriamas patyčias jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku, žinute dienyne ar asmeniškai).

16. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

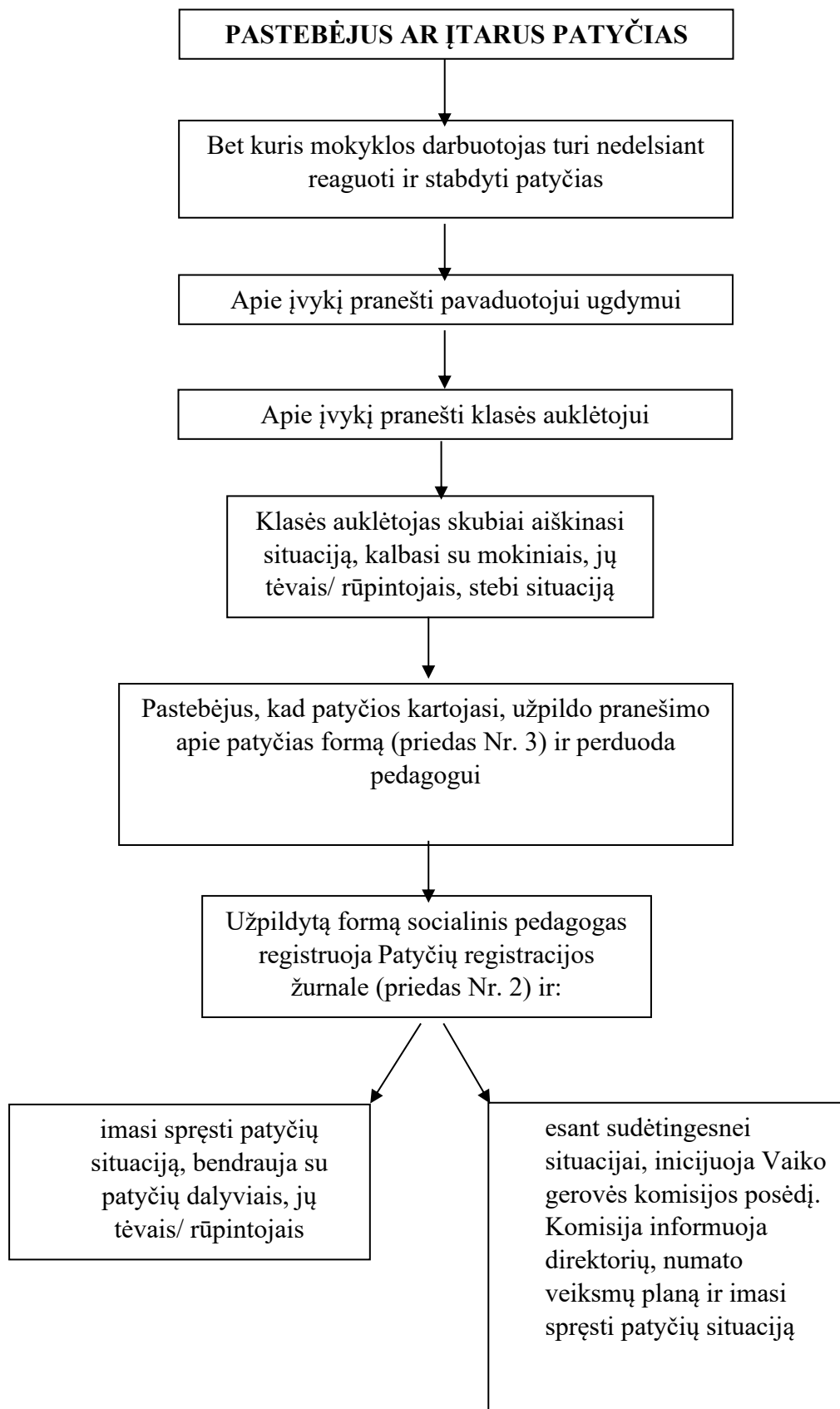
IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Dokumentai, esantys vaiko/mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti deleguotas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

18. Gimnazija bendradarbiauja su mokinių tėvais, Rietavo policijos komisariato, Vaiko teisių apsaugos skyriaus, Plungės pedagoginės psichologinės tarnybos ir kitų organizacijų, galinčių suteikti profesionalią pagalbą smurto ir patyčių prevencijos klausimais, specialistais.

19. Aprašas skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje.

**RIETAVO LAURYNŲ IVINSKIO GIMNAZIJOS
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

RIETAVO LAURYNO IVINSKIO GIMNAZIJOS
PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

Pranešimo data

Bendrieji duomenys	
kam pranešta apie patyčias	
kas pranešė apie patyčias	
kada vyko patyčios	
kur įvyko patyčios	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašymas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinoma apie tokio elgesio pasikartojimą:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

vaiko/ų, patyrusio/ų patyčias, vardas(ai), pavardė(ės), klasė	
vaiko/ų, kuris(ie) tyčiojosi, vardas(ai), pavardė(ės), klasė	
vaiko/ų, stebėjusio/ų patyčias, vardas(ai), pavardė(ės), klasė	

Informacija apie įvykį: _____

Veismų po įvykio planas su:

vaiku, patyrusiu patyčias	
vaiku, kuris tyčiojosi	
stebėtojais	

patyčių dalyvių tėvais	
kitais mokyklos darbuotojais	